

Марина Голубнича
(Полтава)

МУЗЕЙНІ ПРОЄКТИ ПОЛТАВСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Стаття знайомить читача із завданнями і змістом нових проєктів, які створені та реалізуються колективом Полтавського літературно-меморіального музею Івана Котляревського. Авторка наголошує на просвітницьких і виховних цілях проєктів, їх науковому підґрунті, особливостях реалізації в умовах воєнного стану. Особлива увага приділена спрямованості проєктів на роботу з вимушено переміщеними особами, які проживають у Полтаві.

Ключові слова: Іван Котляревський, Полтавський літературно-меморіальний музей Івана Котляревського, музейні проєкти, фондові колекції, Полтава.

The article introduces the reader to the objectives and content of new projects created and implemented by the staff of the Ivan Kotliarevskyi Poltava Literary and Memorial Museum. The author emphasizes the educational and upbringing goals of the projects, their scientific basis, and the peculiarities of their implementation under martial law. Particular attention is paid to the projects' focus on working with internally displaced persons living in Poltava.

Keywords: Ivan Kotliarevskyi, Poltava Literary and Memorial Museum, museum projects, stock collections, Poltava.

Полтавський літературно-меморіальний музей І. Котляревського є важливим об'єктом музейно-туристичної інфраструктури регіону, безцінним історико-етнографічним джерелом, одним із провідних літературних музеїв міста, що гуртує навколо себе усіх українців.

З моменту повномасштабного вторгнення рф ми чітко усвідомлювали, що захист колекцій наших музеїв та загалом нашої культури – це збереження української державності. Ми є активними компонентами цього процесу як і наша армія. Враховуючи, що війна це динамічний процес, ми одразу подбали про безпеку нашої фондової колекції та запустили алгоритм діяльності музею під час воєнного стану.

Перед котляревцями постали нові виклики сьогодення: відповідальніше ставитися до безпеки у широкому розумінні цього поняття та водночас боротися словом, широко використовуючи об'єкти історичної пам'яті та культури. Адже музей-садиба першого вітчизняного літературного класика музеєфікує винятково цінну територію стародавньої Полтави, місце народження української мови, літератури, театру. Подвір'я садиби – комплекс предметно-меморіальних споруд з гармонійним поєднанням типової рослинності

(фітоценозу) українського містечка епохи Гетьманщини дозволили реалізувати цікаві музейні проєкти.

Цьогоріч мейнстрім роботи музею І. Котляревського ґрунтується на реалізації задумів, приурочених до 255-річчя від дня народження І. П. Котляревського та 55-річчя відкриття меморіального комплексу-садиби письменника І. П. Котляревського.

Музейний проєкт «Наш Котляревський» створений, щоб згуртувати українців навколо безцінного культурного та історико-етнографічного джерела, що відкриває унікальні можливості розуміння української ідентичності. Реалізація музейного проєкту передбачає комплексний підхід та включає низку заходів науково-популярного контенту з інноваційними прийомами, спрямованих на виховання національної свідомості, популяризацію духовних надбань української культури, а саме:

- заходи етнографічного напрямку «Нашому роду нема переводу»;
- етнографічні реконструкції та творчі майстерні «Калейдоскоп народних традицій та обрядів»;
- тематичні тури науково-пізнавальних маршрутів «Наша спадщина»;
- музейний хаб «Він між нами тепер, він зібрав нас усіх».

Музейний проєкт «На сторожі рідних святинь» передбачає створення на базі музею національно-патріотичного простору. Складовими цього проєкту є заходи громадянсько-патріотичного, духовно-морального, військово-патріотичного та екологічного спрямування.

Шляхом реалізації цього проєкту є створення музейного продукту, що направлений на популяризацію кращих здобутків національної культурної та духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу. Заходами проєкту передбачена підтримка професійної та самодіяльної творчості, співпраця з волонтерськими та громадськими організаціями, налагодження співпраці з військовими формуваннями України задля громадянського миру та злагоди. Музейний простір передбачає активне залучення дітей та молоді, учасників бойових дій на Сході України, членів сімей Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил, учасників війни РФ проти України та їхніх сімей, військових капеланів, діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спорту, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію. Упродовж року заплановано провести низку заходів з нагоди ювілейних дат життя та творчості І. П. Котляревського (тематичний екскурсійний маршрут до 205-х роковин створення «Наталки Полтавки» та «Москаля-чарівника» – «Де шукати людям щастя?», театралізоване дійство з нагоди 255-ї річниці від дня народження

поета, урочистості до Дня пам'яті І. П. Котляревського, літературно-пізнавальний вернісаж «Майорить на вітрах України жовто-блакитний нескорений стяг»), комплекс заходів до календарних та народно-обрядових подій (літературно-музичне свято «В український рідний край поспішає Святий Миколай», Різдвяні колядки з елементами театралізації та посиденьок), вечори історичної правди («Суворі уроки Чорнобиля: варта пам'яті», «Запали свічу» (до Дня пам'яті жертв Голодоморів в Україні), патріотичний флешмоб до Дня Героїв Небесної Сотні «Доки серця палають, герої не вмирають» тощо.

Музейний проєкт «Собори наших душ гартує Його слово» покликаний підтримати людей, які постраждали від війни, сприяє соціальній інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) до нового життя у полтавській територіальній громаді, взаємна адаптація та створення сталих і системних зв'язків з подальшою ідентифікацією себе у полтавській громаді. Він розпочався із благодійної ініціативи музею, метою якої було знайомство внутрішньопереміщених осіб з містом, його історією та видатними постатями через тематичні екскурсії як на базі музею, так і вулицями міста.

Проєктом передбачено тематичні екскурсії, театралізовані дійства, музейні круїзи та виставки, тобто система культурно-просвітницьких заходів, які допомагають адаптуватися в нових умовах, легше сприймати життєві та психологічні проблеми, створюють атмосферу позитивного настрою та особистого сприйняття себе невіддільним членом полтавської громади.

Музейний проєкт «Інклюзія з Котляревським» – це про рівні можливості для кожного і кожної, тобто прагнення залучити та інтегрувати всіх зацікавлених до музейного культурного простору з підтримкою для зменшення та усунення бар'єрів та перешкод, які можуть привести до виключення. Це означає, що музейний простір доступний кожному охочому та адаптований для відвідування осіб з інвалідністю. Головний принцип – «Нічого для нас без нас». Цей проєкт розрахований, зокрема для людей зі слабким зором чи слухом, з порушенням опорно-рухового апарату, із затримкою психічного розвитку, з розумовою відсталістю, а також – для обдарованих, гіперактивних дітей, людей з аутизмом, замкнутих людей.

Проєкт передбачає низку локальних культурно-мистецьких заходів, творчих майстерень, музичних програм та тематичних екскурсій.

Музейний проєкт «Твоя мова – твоя ПЕРЕМОГА!» передбачає цикл культурно-освітніх заходів, спрямованих на розвиток усвідомлення важливості спілкування рідною мовою, творення свого національного світу через поезію, пісню, музику. Це шляхетна і гідна пропаганда багатющих мовних скарбів України, у т.ч. (та у першу

чергу!) послуговуючись творчими досягненнями І. П. Котляревського. Переконані, що це один із найвагоміших проєктів у сенсі використання та розвитку тих можливостей, котрі вже відбулись у суспільстві і потребують їх наповнення і продовження.

Цей напрямок репрезентують літературно-просвітницький захід «Душа голосна України», тематичні музейні уроки «Возвелич усіх нас знову, як світоч будь нам, рідна мово!», години літературного краєзнавства «Тарас Шевченко – наш! Для всіх століть!», поетичний флешмоб до Всесвітнього Дня поезії, тощо.

Музейний проєкт «Ти і Я – українська родина, разом МИ – вільна країна» покликаний об'єднати дітей та їх батьків навколо традиційних сімейних цінностей, поваги дітей до батьків та старших членів родини, сприяти розвитку спільних інтересів, заснованих на високоморальних критеріях. Споконвіку в Україні шанувалась берегиня-мати, захисник-батько, турботливі бабуся з дідусем, котрі передавали вікову непорушну мудрість народу. І. Котляревський у «Наталці Полтавці» дав чіткі орієнтири українського домоустрою, котрі ще нікому не вдалося заперечити. Реалізація цього проєкту передбачає проведення музично-поетичних, літературно-етнографічних програм для родинного кола. Це дитяче свято «Світлішає на світі, коли радіють діти», флешмоб «А я іду по світу в вишиванці», пізнавально-розважальний проєкт «Музейне полювання – віртуальна подорож шляхами Енея», природознавчий майстер-клас «День збирання осіннього листя», театралізоване екскурсійне етнодійство «Кулінарні витребеньки у Івана Котляревського».

Музейний туристсько-екскурсійний проєкт «Полтавські традиції та спадкоємність» є тим туристичним продуктом, що збагачує знаннями з історії рідного краю, дозволяє формувати всебічно розвинену, творчу особистість, яка знає минуле свого народу і з упевненістю дивиться у майбутнє.

Проєктом передбачено протягом року презентація міських тематичних екскурсій науково-пізнавальних маршрутів: «Історичне середмістя: події, особистості, архітектура», «Шевченко на землі Котляревського», «Спів українського ампіру», «Літературна Полтава», «Гоголь і Полтава», «Благословенні ви, сліди, мандрівника Сковороди», «Шляхами І. П. Котляревського», «Герої не вмирають» тощо. Екскурсії розраховані на широку аудиторію різних вікових категорій, хто небайдужий до історії чи літератури, філософської думки, краєзнавства.

Такі музейні проєкти дають можливість втримати високий рівень суспільної зацікавленості, актуальності й популярності установи серед відвідувачів.